

# AAN DE SLAG MET AFVAL

## DOE-OPDRACHTEN

### Groep 1-2-3

#### INLEIDING

Onderdeel van de lesmodule 'Aan de slag met afval' zijn verschillende doe-opdrachten die erop zijn gericht om het thema afval in de klas extra tot leven te brengen.

Alle doe-opdrachten zijn gecategoriseerd met symbolen, die aangeven hoe de opdracht ingezet kunnen worden in de les.

- △ Klassikale les met opdrachten die in de klas worden uitgevoerd.
- O Doe-opdracht voor de leerlingen om zelfstandig of in kleine groepen uit te voeren.
- Les voor gemengde leeftijdsgroepen.
- ♣ Les met vervolgsuggesties of een les die op verschillende manieren ingezet kan worden.

#### OVERZICHT DOE-OPDRACHTEN GROEP 1-2-3

Doe-opdracht 1: Afval, wat is dat?	Pagina 2
Doe-opdracht 2: Afval, apart in de bak!	Pagina 3
Doe-opdracht 3: Onze materialenplaat	Pagina 5
<b>Groep 1-8</b>	
Doe-opdracht 1-8: Supporter van Schoon	Pagina 6

## GROEP 1-2-3

Voor groep 1, 2 en 3 zijn er drie doe-opdrachten: 1) Wat is afval, 2) In welke bak hoort het afval en waarom en 3) Van welk materiaal worden verpakkingen gemaakt.

### DOE-OPDRACHT 1: Afval, wat is dat?

#### Categorie:

Δ Klassikale les met opdrachten die in de klas worden uitgevoerd.

#### DOELSTELLING

Aan het eind van deze les kunnen leerlingen verschillende voorbeelden van afval benoemen en de leerlingen kunnen uitleggen waarom afval niet op de grond, maar in een prullenbak thuis hoort.

#### Kernwoorden

Afval, geen afval laten slingeren, geen rommel maken, netjes weggooien, opruimen.

#### Nodig

- Voorbeelden van afval (denk aan een doosje, een lege fles, een krant, plastic, fruitresten etc.)
- Een grote lege doos en een vaatdoek of een deken.

#### Vorbereidingen

Laat de leerlingen in een kring zitten. Zet een tafel in het midden van de kring met daarop de doos gevuld met het verzamelde afval. Leg de vaatdoek of de deken ernaast.

### LESOPBOUW

#### Introductie

Introduceer de doos met het verzamelde afval. Haal één voor één het afval uit de doos. Geef de leerlingen even denktijd voordat ze het antwoord mogen geven.

- Weten de leerlingen wat het is en waar het vandaan komt?
- Afval gooi je weg, maar waar? Op de grond of in de prullenbak? Waarom?

#### Kern

Filosofeer met de leerlingen over het thema afval aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is afval? Kunnen ze voorbeelden van afval benoemen (los van het verzamelde afval)?
- Waar komt afval vandaan en wat doen we met afval?
- Hoe gaat het bij de leerlingen thuis? Ruimen ze daar afval op en hoe doen ze dit? Helpen de kinderen?

#### Aanvullende opdracht groep 3 en/of afrondende opdracht

Verspreid de stukken afval over de grond, laat de leerlingen er goed naar kijken, en leg er een deken overheen.

- Kunnen de leerlingen benoemen welke stukken afval er onder het deken liggen?
- Haal een stuk afval weg. Kunnen de leerlingen raden welk afval is weggehaald?
- Groep 3 leerlingen: Kunnen ze met ogen dicht en door te voelen raden welk stuk afval ze vast hebben?

## DOE-OPDRACHT 2: Afval, apart in de bak!

### Categorie

Δ Klassikale les met opdrachten die in de klas worden uitgevoerd.

### DOELSTELLING

Aan het eind van deze les kunnen de leerlingen verschillende voorbeelden geven van afval en op een eenvoudige manier afval scheiden, waarbij ze uitgaan van de volgende soorten afval: plastic, papier en fruitresten. Daarnaast ontdekken leerlingen dat de materialen uit afval gebruikt worden om nieuwe producten te maken.

### Kernwoorden

Afval, scheiden, recyclen (van oude spullen nieuwe producten maken).

### Nodig

- De prullenbak vol met afval van een dag.
- Vier lege (prullen)bakken met schone zakken.
- Vier etiketten; een met een afbeelding van fruit, een met een afbeelding van papier, een met een afbeelding van plastic en een met een afbeelding van een afvalzak.
- Plastic handschoenen en een plastic zak.

### Vorbereidingen

Laat de leerlingen in een kring zitten. Zet in het midden van de kring de volle prullenbak.

## LESOPBOUW

### Introductie

Herinner de leerlingen aan de vorige les over afval. Wanneer je deze les niet gedaan hebt, voer je eerst een kort introductiegesprek over afval.

Spreid de lege plastic zak over de tafel en wijs de leerlingen op de volle prullenbak. Zijn zij ook benieuwd welk afval ze op een dag in de klas verzamelen? Trek een handschoen aan en leeg de prullenbak. Leg het afval stuk voor stuk op de tafel. Weten de leerlingen waarom je een handschoen gebruikt? Antwoord: voor hygiëne.

Zorg in ieder geval voor de volgende items: papierafval, plastic verpakking van koek etc., resten of schillen van fruit (appel/banaan/mandarijn).

Ga met de leerlingen in gesprek over de inhoud van de prullenbak aan de hand van de volgende vragen:

- Maken we samen veel afval?
- Wat voor afval hebben we allemaal? Wat zien jullie op tafel liggen?

### Kern

Vraag de leerlingen hoe ze afval opruimen.

- Gaat alles bij elkaar in één prullenbak of doe je afval in aparte bakken?
- Hoe gaat het bij de leerlingen thuis? Ruimen ze daar afval op en hoe doen ze dit?
- Hebben ze thuis aparte bakken voor verschillende soorten afval of niet?

Laat de leerlingen vier stapels op de tafel maken. Een stapel voor papier, één voor plastic, één voor fruitresten en één voor restafval.

- Kunnen we samen ook minder afval maken? Hoe dan? Uit bekers drinken, koek in een trommeltje.
- Waarom zijn bekers en trommels goed om te gebruiken? Gooi je bekers en trommels weg of kun je ze opnieuw gebruiken en zo afval besparen?

Leg aan de hand van de stapels afval uit dat je afval kunt scheiden: fruit- en groenteschillen, plastic afval, oud papier en restafval. Neem de etiketten met de afbeeldingen erbij en laat de leerlingen raden welk etiket bij welke stapel hoort.

### Verdieping groep 3

Vertel dat je afval kunt scheiden, apart houden, zodat er van het afval iets nieuws gemaakt kan worden. Voorbeeld: plastic inzamelen; smelten in een grote oven en er nieuw plastic van maken.

Bespreek eventueel welke nieuwe producten van het afval gemaakt kunnen worden.

Plastic → nieuwe plastic producten  
Fruit → hier wordt compost van gemaakt  
Papier → nieuw papier

### Afrondende opdracht

Laat de leerlingen de etiketten op de vier lege prullenbakken plakken. Bespreek waar het afval van is gemaakt en laat de leerlingen het in de goede afvalbak stoppen. Leg uit dat ze vanaf nu het afval gaan scheiden, zodat de materialen gebruikt kunnen worden om nieuwe producten te maken.

### Tip voor inzameling PMD-afval

Wordt in de gemeente van de school PMD-afval ingezameld in plaats van plastic, verzamel dan voorbeelden van PMD-afval en maak van de plastic bak een PMD-bak. PMD is een verzamelnaam voor Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankenkartons. Check eventueel op de website van de gemeente wat er in de PMD-zak of -bak mag.

## DOE-OPDRACHT 3: Onze materialenplaat

### Categorie

Δ Klassikale les met opdrachten die in de klas worden uitgevoerd.

♣ Les met vervolgsuggesties of een les die op verschillende manieren ingezet kan worden.

### DOELSTELLING

Aan het einde van deze les kunnen de leerlingen verschillende afvalsoorten benoemen en een onderscheid maken tussen verschillende materiaalsoorten.

### Kernwoorden

Blik, glas, hout, materialen, papier, plastic.

### Nodig

- Verschillende voorbeelden van materialen: plastic (rietjes, zakje, verpakking), glas (leeg potje, flesje), papier (lege envelop, krant of restpapier knutselen), blik (conservenblikje), hout (verpakkingskistje).
- Verschillende gekleurde A3- of A2-vellen met in het midden een afbeelding van één soort materiaal. Gebruik eventueel afbeeldingen van de beeldbank ([aandeslagmetafval.nl/beeldbank](http://aandeslagmetafval.nl/beeldbank)).
- Tijdschriften en allerlei verschillende folders of krantjes.
- Scharen en lijm.

## LESOPBOUW

### Introductie

Herinner de leerlingen aan de vorige les over afval. Wanneer je deze les niet hebt gedaan, voer je eerst een kort introductiegesprek over afval. Geef aan dat er afval is van verschillende materialen. Laat de voorbeelden zien en laat de leerlingen de materialen benoemen. Kunnen de leerlingen elkaar aanvullen en helpen?

### Kern

Deel de klas in groepjes in. Geef elke groep een groot vel met een afbeelding van één van de materialen, tijdschriften, lijm en scharen. Leg de leerlingen uit dat ze in de tijdschriften op zoek moeten gaan naar plaatjes waar hetzelfde materiaal op staat als op de voorbeelden. Dit kan ook een product zijn waarin het materiaal is verwerkt. Deze plaatjes knippen of scheuren ze uit en plakken ze op het vel erbij. Laat kinderen samenwerken.

### Afrondende opdracht

Als de leerlingen klaar zijn, komen ze bij elkaar in de kring. Ze nemen de collages mee.

Laat de leerlingen benoemen welke materialen ze hebben gevonden. Stel vragen als: "Wie kan .... aanwijzen?" etc. Hang de posters op in de klas.

### ♣ Vervolgsuggestie

Deze les kan ook ingezet worden als zelfstandige opdracht tijdens een werkles. Bespreek de introductie en de kern in de kring en laat de leerlingen vervolgens in kleinere groepjes werken gedurende de werkles.

### Verdieping groep 3

Na ongeveer 10 minuten schuiven de leerlingen naar een ander groepje waar ze op zoek gaan naar een ander soort materiaal. Ook dit knippen/scheuren ze uit en plakken ze op het vel. Ze vullen het vel van het vorige groepje aan. Zo vervolg je de activiteit totdat de vellen zijn volgeplakt.

## GROEP 1-8

### DOE-OPDRACHT GROEP 1-8: Supporter van Schoon

#### Categorie

Les voor gemengde leeftijdsgroepen.

#### DOELSTELLING

Aan het eind van een opruimactie hebben alle deelnemers de buurt vrijgemaakt van zwerfafval. Leerlingen zien wat voor afval er op straat slingert. Het opruimen van de wijk draagt bij aan een prettig gevoel over de leefomgeving.

#### Kernwoorden

Schone leefomgeving, opruimactie, samenwerken, zwerfafvalvrij.

#### Nodig

- Vuilniszak, eventueel handschoenen en grijper.
- Als je je school aanmeldt via [www.supportervanschoon.nl](http://www.supportervanschoon.nl) en een actie aanmeldt, krijg je een code waarmee je (gratis) materialen kunt bestellen om veilig de buurt te kunnen opschoonen.

#### Vorbereiding

Inventariseer hoeveel groepen leerlingen, ouders en collega's mee willen doen. Meld je school aan als supporter van schoon op [www.supportervanschoon.nl](http://www.supportervanschoon.nl).

Dat is handig als je:

- gratis actiematerialen wilt bestellen in de webshop.
- wilt weten waar bij jou in de buurt acties plaatsvinden óf zelf een actie wilt organiseren.
- mee wilt doen aan leuke acties van Supporter van Schoon.
- de laatste nieuwtjes, handige tips en inspirerende verhalen wilt ontvangen.

#### OPBOUW VAN DE ACTIVITEIT

##### Introductie

Besprek met de deelnemers (leerlingen, ouders) wat het doel is van de opschoonactie. We gaan onze buurt opruimen! Gebruik de lesactiviteiten van de site om toe te lichten waarom zwerfafval niet hoort op straat.

##### Kern

Zorg dat iedereen de juiste spullen heeft om veilig en succesvol op te kunnen ruimen in de buurt van de school. Spreek heldere regels af en een tijd. Zorg dat de jonge leerlingen goed begeleid worden. Ruim met elkaar een van te voren gedefinieerd gebied rond de school helemaal op.

##### Afrondende opdracht

Breng al het verzamelde afval bij elkaar en benoem hoe fijn het is voor mens, dier en groen dat dit uit het milieu is gehaald. Hoe ziet de omgeving er nu uit? Wat vond iedereen ervan om dit te doen?

